BİRDEN FAZLA ERKEKLE EVLENEN KADIN CENNETTE HANGİ KOCASININ EŞİ OLUR ?

المرأة التي تزوجت بأكثر من زوج لأيهم تكون في الجنة ؟

[Türkçe – Turkish – تركي]

şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

الشيخ محمد صالح المنجد

Terceme: IslamQa
koordinasyon: Sitesi Islamhouse

ترجمة: موقع الإسلام سؤال وجواب

تنسيق: موقع IslamHouse.com

2013 - 1434

IslamHouse.com

BİRDEN FAZLA ERKEKLE EVLENEN KADIN CENNETTE HANGİ KOCASININ EŞİ OLUR ?

Hayatta iken birden fazla erkekle evlenen bir kadın, öldükten sonra cennette hangi kocası ile birlikte (hangi kocasının eşi) olur?

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İlim ehlinin bu meselede üç görüşü vardır:

Birincisi: Kadın, dünyada kendisiyle birlikte iken (onun nikahında iken) ahlâk yönünden en güzel olan kocasıyla birlikte olur.

İkincisi: Kadından, dünyadaki kocaları arasından birisini seçmesi istenir.

Üçüncüsü: Kadın, nikahında iken öldüğü son kocasının eşi olur.

Bu görüşlerin, doğruya en yakın ve sahih olanı; üçüncü görüştür. Çünkü bu konuda Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e âit bir hadis vardır.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

«أَيُّمَا امْرَأَةٍ تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا فَتَزَوَّجَتْ بَعْدَهُ فَهِيَ لِآخِرِ أَزْوَاجِهَا» [صححه الألباني في صحيح الجامع برقم: 2704، وفي سلسلة الأحاديث الصحيحة برقم: 1281]

"Hangi kadın, kocası ölür de ondan sonra evlenirse o, cennette (dünyada iken nikâhında öldüğü) son kocasının eşi olur." (Elbânî; "Sahihu'l-Câmi'"; hadis no: 2704. "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", hadis no: 1281).

Yukarıda zikredilen bu görüşler, özet olarak böyledir. Bu görüşlerin detayına gelince, bunların delilleri şöyledir:

Birinci görüşün delili:

Kurtubî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Ebu Bekir b. en-Neccâd şunu zikrederek demiştir ki: Bize, Ca'fet b. Muhammed b. Şâkir nakletti. O, Ubeyd b. İshak el-Attâr'dan nakletti. O, Sinan b. Harun'dan nakletti. O, Humey'den, o

da Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- naklettiğine göre Enes b. Mâlik şöyle demiştir:

«قَالَتْ أُمُّ حَبِيبَةَ: يَا رَسُولَ اللهِ! الْـمَرْأَةُ يَكُونُ لَـهَا زَوْجَانِ، ثُمَّ تَـمُوتُ فَتَدْخُلُ الْـجَنَّةَ هِيَ وَزَوْجَاهَا، لِأَيِّهِمَا تَكُونُ لِلْأَوَّلِ أَوْ لِلآخِرِ؟ قَالَ: تُـخَيَّرُ أَحْسَنَهُمَا خُلُقًا كَانَ مَعَهَا فِي الدُّنْيَا يَكُونُ زَوْجُهَا فِي الْـجَنَّةِ يَا أُمَّ حَبِيبَةَ! ذَهَبَ حُسْنُ الْـخُلُقِ بِخَيْرِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» [التذكرة في أحوال الموتى والآخرة2/ 278]

"Ümmü Habibe -Allah ondan râzı olsun- şöyle dedi:

- Ey Allah'ın elçisi! Bir kadın, (dünyada) iki defa evlenir de sonra ölürse, kendisi ile birlikte (dünyadaki) iki kocası da cennete girerse, bu kadın, hangisinin, birinci kocasının mı, yoksa ikinci kocasının mı eşi olur?

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- İkisi arasında dünyada iken kendisine karşı ahlâkı en güzel olanını seçmesi (tercih etmesi) istenir.(O da onu seçer.) Böylece o erkek, cennette onun eşi olur. Ey Ümmü Habibe! Güzel ahlâk, dünya ve âhiretin bütün iyiliklerini beraberinde alıp götürdü (geride bir şey bırakmadı.)" (et-Tezkira Fî Ahvâli'-Mevtâ ve'l-Âhira; c: 2, s: 278).

Ben derim ki: Bu hadis, çok zayıftır. Hadisin iki illeti (zayıf olmasının sebebi) vardır: Bunlar; Ubeyd b. İshak el-Attâr ve Sinan b. Harun'dur.

Birincisi: Ubeyd b.İshak el-Attâr, çok zayıftır.

İkincisi: Sinan b. Harun, zayıftır.

Hadis âlimlerinin Ubeyd b.İshak el-Attâr hakkındaki görüşleri:

Yahya b. Maîn şöyle demiştir:

"Ubeyd b.İshak el-Attâr; (hadis ilminde) hiçbir şey etmez."

Ebu Hâtim er-Râzî şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr'da) hayırdan başka bir şey görmedik.Fakat sebt birisi değildir. Hadisinde bazı münkerlikler vardır." (el-Cerh ve't-Ta'dîl; c: 5, s: 401).

Nesâî; "el-Cerh ve't-Ta'dîl fi'd-Duafâi ve'l-Metrûkîn"; s: 72'de şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr), hadisi, terkedilmiştir."

Zehebî Ubeyd b.İshak el-Attâr hakkında şöyle demiştir:

"Yahya (b. Maîn) onu zayıf saymıştır."

Buhârî şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr'ın) hadislerinde münkerlikler vardır."

el-Ezdî şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr), hadisi, terkedilmiştir."

Dârekutnî şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr), zayıftır."

Ebu Hâtim'e gelince, ondan (Ubeyd b.İshak el-Attâr'tan) râzı (hoşnut) olmuştur.

İbn-i Adiyy şöyle demiştir:

"(Ubeyd b.İshak el-Attâr'ın) rivâyet ettiği hadislerinin geneli, münkerdir." (Bkz: Mîzânu'l-İ'tidâl; c: 5, s: 24).

İbn-i Adiyy yine şöyle demiştir:

"Bu hadis, onun rivâyet ettiği münkerlerden birisidir." (el-Kâmil; c: 5, s: 347).

İbn-i Adiyy devamla şöyle demiştir:

"Rivâyet ettiği hadislerin geneli, ya senedi, ya da metni münkerdir."

Sinan b. Harun'a gelince âlimler onun hakkında şöyle demişlerdir:

İbn-i Hibban şöyle demiştir:

"(Sinan b. Harun), hadisi çok münkerdir. Münker hadisleri de, meşhur kimselerden rivâyet eder..."

Yahya b. Maîn şöyle demiştir:

"Sinan b. Harun el-Bercemî'nin hadisi, (hadis ilminde) hiçbir şey sayılmaz." (el-Mecrûhîn; c: 1, s: 354).

el-Akîlî Sinan b. Harun için bu hadisi zikretmiş ve şöyle demiştir:

"Buna göre, onun hadisi, delil olarak gösterilmesi doğru olmaz.Çünkü o, çok zayıftır. Bu sebeple bu söz, sâkıttır." (ed-Duafâ; c: 2, s: 171).

İkinci görüş: Kadından, dünyadaki kocaları arasından birisini seçmesi istenir.

Bu görüşte olanın herhangi bir delinini göremedim.

"et-Tezkira Fî Ahvâli'-Mevtâ ve'l-Âhira"; c: 2, s: 278'de bir mesele zikredilmiş sonra da şöyle denilmiştir.

"Kadın, kocası var idiyse (dünyada evlenmiş ise) kocasını seçmesi (tercih etmesi) istenir."

El-Aclûnî şöyle demiştir:

".... denildi ki: Ahlâkı en güzel olan ile birlikte olur! Yine denildi ki: Kendisinden, dünyadaki kocaları arasından birisini seçmesi istenir." (Keşfu'l-Hafâ; c: 2, s: 392).

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn de fetvâlarında bu görüşü tercih etmiştir. (c: 2, s: 53).

Üçüncü görüşe gelince onların bu konuda birçok delilleri vardır:

a). İmam Taberânî şöyle demiştir:

"Bekr, Muhammed b. Ebî's-Serî el-Askalânî'den, o, Velîd b. Müslim'den, o, Ebu Bekr b. Abdullah b. Ebî Meryem'den, o, Atiyye b. Kays el-Kulâî'den bize haber verdiğine göre, Muâviye, Ebu Derdâ'nın vefatından sonra Ümmü Derdâ ile evlenmek isteyince Ümmü Derdâ ona şöyle cevap vermiştir:

- Ben, Ebu Derdâ'nın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle derken işittim, dediğini duydum:

«أَيُّمَا امْرَأَةٍ تُوُفِّيَ عَنْهَا زَوْجُهَا فَتَزَوَّجَتْ بَعْدَهُ فَهِيَ لِآخِرِ أَزْوَاجِهَا».

"Hangi kadın, kocası ölür de ondan sonra evlenirse o, cennette (dünyada iken nikâhında öldüğü) son kocasının eşi olur."

Bu sebeple ben, seni Ebu Derdâ'ya tercih edemem."

Bu söz üzerine Muâviye, Ümmü Derdâ'ya mektup yazarak şöyle demiştir:

- O halde oruç tut. Çünkü oruç,şehveti kırar."(el-Mu'cemu'l-Evsat; c: 3, s: 275).

Ben derim ki: Bu hadisin iki illeti (zayıf olmasının sebebi) vardır: Bunlar; Ebu Bekr b. Ebî Meryem ile Velîd b. Müslim'in, senedin geri kalan kısmında hadisi rivâyet ettiğini açıkça zikretmemesidir.

Hadis âlimlerinin görüşleri:

İbn-i Hibban şöyle demiştir:

"Ebu Bekr b. Meryem, Şam ehlinin en hayırlı kimselerindendir.Fakat kendisi, ezberi kötü idi. O, benim yanımda, bir şeyi rivâyet ettiğinde vehme kapılan birisi olmadığı için metruk (hadisi terkedilen/alınmayan) birisi değildir. Ama sika kimselerin izlediği yolu izleyen birisi olmadığı için de hadisi tek başına rivâyet ettiğinde hadisi huccet olarak kabul edilen birisi de değildir." (el-Mecrûhîn; c: 3, s: 146).

Velîd b. Müslim'in tedlîsi'ine gelince, o, "Tesviye Tedlisi" konusunda meşhurdur. Bu tedlise göre, iki sika arasındaki zayıf olan râviyi düşürmektir (adını zikretmemektir). Bunun içindir ki âlimler, bu kısım üzerine çalışan kimselere şunu şart koşmuşlardır: Rivâyetinden sonra senedin her tabakasında açıkça rivvâyet ettiğini söylemesi, zikretmesidir.

Bkz: (Sibt b. el-Acmî'nin; "et-Tebyîn Li Esmâi'l-Mudellisîn"; s: 235 ile Hâfiz İbn-i Hacer'in; Tabekâtul-Muhaddisîn"; s: 51.)

b). İmam Ebu'ş-Şeyh el-Esbahânî şöyle demiştir:

"Ahmed b. İshak el-Cevherî, İsmail b. Zurara'dan, o, Ebu'l-Melih er-Rikkî'den, o, Meymûn b. Mehrân'dan,o, Ümmü Derdâ'dan, o da Ebu Derdâ'dan bize haber verdiklerine göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«إِنَّ الْمَرْأَةَ لِآخِرِ أَزْوَاجِهَا» [طبقات المحدثين بأصبهان]

"Şüphesiz kadın, (cennette, dünyada iken nikâhında öldüğü) son kocasının eşi olur." (Tabekâtul-Muhaddisîn bi Esbahan; c: 4, s: 36).

Ben derim ki: Bu hadisin râvîleri, bilinen sika kimselerdir. Fakat Ahmed b. İshak el-Cevherî'nin biyografisini bulamadım.Ancak Ebu'ş-Şeyh'in kendisi, bu hadisi, hasen hadislerden saymıştır.

Eğer bu hadis, denildiği gibi ise, bu meselede senedi en temiz olan hadistir. Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

c). el-Hatîb el-Bağdâdî şöyle demiştir:

"Semura b. Hacer, Enbâr'a ikâmet eden Ebu Hacer el-Horasânî'den, o Hamza b. Ebî Hamza en-Nusaybî, Ammar b. Atâ el-Horasânî ve Rabî' b. Bedr b. Bedrî, o, İshak b. Behlûl et-Tenevhî'den, o, Ali b. Ebî Ali'den, o, Ebu Ğânim Muhammed b. Yusuf el-Ezrak'tan, o demiştir ki: Babam bize dedesinden, o, Semura

b. Hacer Ebu Hacer el-Horasânî'den, o Hamza en-Nusaybî'den, o, Ebu Muleyke'den, o da Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- bize naklettiklerine göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«الْمَرْأَةُ لِآخِرِ أَزْوَاجِهَا» [تاريخ بغداد]

"Şüphesiz kadın, (cennette, dünyada iken nikâhında öldüğü) son kocasının eşi olur." (Bağdad Tarihi; c: 9, s: 228).

Ben derim ki: Bu hadis, çok zayıftır. Hadisin râvîleri arasında Hamza en-Nusaybî vardır ki bu şahıs çok zayıftır.

Hadis âlimlerinin Nesâî Hamza en-Nusaybî hakkındaki görüşleri:

İmam Nesâî Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demiştir:

"Hadisi metruktur (terkedilmiştir)." ("ed-Duafâ ve'l-Metrûkîn"; s: 39).

İmam Ahmed Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demiştir:

"Hadisi matruhtur (atılmıştır/kabul edilmemiştir).

Yahya b. Mâîn Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demiştir:

"Hiçbir şey değildir. Bir kuruş bile etmez."

Buhârî ve Râzî, Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demişlerdir:

"Hadisi münkerdir."

Nesâî ve Dârekutnî, Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demişlerdir:

"Hadisi metruktur (terkedilmiştir)."

İbn-i Adiy Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demişlerdir:

"O, hadis uydurur."

İbn-i Hibban Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demişlerdir:

"Uydurma hadislerle sikalardan ayrılır. Öyle ki sanki o uydurma hadislerin mutemedi gibidir. Bu sebeple ondan hadis rivâyet etmek, helâl olmaz." (Bkz: İbn-i Cevzî; "ed-Duafâ ve'l-Metrûkîn"; c: 1, s: 237).

d). Beyhakî Hamza en-Nusaybî hakkında şöyle demiştir:

"Muhammed b. Abdullah el-Hâfız'dan, o, Ebu'l-Abbas Muhammed b. Yakub'dan, o, Yahya b. Ebî Tâlib'den, o, İshak b. Ebî Tâlib'den, o, İshak b. Mansur'dan, o, İsa b. Abdurrahman es-Sülemî'den, o, İshak'tan, o, Sıle'den, o da Huzeyfe'den -Allah ondan

râzı olsun- bize haber verdiğine göre Huzeyfe hanımına şöyle demiştir.

«إِنْ شِئْتِ أَنْ تَكُونِي زَوْجَتِي فِي الْـجَنَّةِ، فَلاَ تَزَوَّجِي بَعْدِي، فَإِنَّ الْـمَرْأَةَ فِي الْـجَنَّةِ لِآخِرِ أَزْوَاجِهَا فِي الدُّنْيَا ، فَلِذَلِكَ حَرَّمَ اللهُ عَلَى أَزْوَاجِ النَّبِيِّ أَنْ يَنْكِحْنَ بَعْدَهُ، لِأَنَّهُنَّ أَزْوَاجُهُ فِي الْـجَنَّةِ» [السنن 7/69 وسلسلة الأحاديث الصحيحة للألباني (1281)]

"Cennette eşim olmak istiyorsan,benden sonra evlenme! Çünkü kadın,cennette dünyada iken nikâhında öldüğü son kocasının eşidir. Bunun içindir ki Allah Teâlâ Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in eşlerine kendisinden sonra evlenmelerini onlara haram kılmıştır. Çünkü onlar, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in cennetteki eşleridir." (Sünen, c: 7, s: 69. Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", hadis no: 1281).

Ben derim ki: Bu hadiste İshak es-Subey'î vardır ki o, hem müdellis, hem de hadisleri karıştırmıştır. Bu sebeple bu eser, zayıftır.

Hadis âlimlerinin görüşleri:

Bkz: Tarablusî'nin; "İhtilat ile İtham Edilenler", s: 64 ve İbn-i Hacer'in: "Tabekâtu'l-Mudellisîn", s: 42.

Elbânî "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", hadis no:1281'de sahih olduğunu belirtmiştir.

e). İbn-i Asâkir, İkrime'den rivâyet ettiği esere göre İkrime şöyle demiştir:

"Ebu Bekir'in kızı Esmâ -Allah ondan ve babasından râzı olsun-, Zübeyr b. Avvâm'ın nikahında idi. Zubeyr de ona karşı çok sert idi.Bu sebeple (birgün) babasına geldi ve onu babasına şikâyet etti.Bunun üzerine Ebu Bekir: Kızcağızım! Sabret. Çünkü eğer kadının salih bir kocası varsa, sonra o kocası vefat eder de kadın ondan sonra evlenmezse, ikisinin arası cennette birleştirilir (Allah Teâlâ ikisini cennette biraraya getirir.)"

Elbânî -Allah ona rahmet etsin- bu eser hakkında şöyle demiştir:

"Ricâli (râvîleri) sikattır. Ancak bu eser mürseldir. Çünkü İkrime, Ebu Bekir'e yetişmemiştir. Ancak İkrime, Ebu Bekir'in kızı Esmâ'dan almış olabilir. Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir." (Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", c: 3, s: 276).

Özet olarak şunu diyebiliriz:

- Kadın, dünyada kendisiyle birlikte (onun nikahında) iken ahlâk yönünden en güzel olan kocasıyla birlikte olur, görüşünün herhangi bir sahih delili yoktur.

- Kadın, dünyadaki kocaları arasından birisini seçer, görüşünün de herhangi bir delili kesinlikle yoktur.

- Kadın, nikahında iken öldüğü son kocasının eşi olur, görüşü, doğruya en yakın olan görüştür. Bunun da sebebi; Ümmü Derdâ'nın rivâyet ettiği hasen hadisinin merfû olması ve bunun te'yid eden Huzeyfe ve Esmâ'nın mevkûf eserleridir.Bu iki eser, merfû hadise kuvvet kazandırmak ve bu görüşün muteber bir temeli olduğunu açıklamak için yeterlidir.

Değerli âlim Elbânî "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha", no:1281'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

- Bu hadis, her hâlukârda bize kendi görüşümüzden daha sevimli gelmektedir.

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

Allahım! Muhammed'e, âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eyle.